

roby *padúca nemoc, padúcnica* má zrejme rovnakú sémantickú motiváciu ako lat. *morbis cadūcus* – človek trpiaci touto chorobou padal, odpadával.² Nevylučujeme tu ani doslovný preklad z latinčiny, ktorý mohol vzniknúť v kontakte s literatúrou písanou po latinsky.

Vráťme sa však k už spomenutým priezviskám *Kaduk, Kadúk, Kaduc, Kadúc*.

Formy *Kaduk, Kadúk* možno interpretovať ako priame prevzatie z latinského *cadūcus* [kadukus], v slovenčine adaptované bez koncovky *-us*. Formy *Kaduc, Kadúc* boli pravdepodobne ovplyvnené latinskou podobou slova v ostatných pádoch, kde sa graféma *c* pred vokálom *i* číta nie ako *k*, ale ako *c*, napríklad tvar nominatívu singuláru *homo cadūcus* „padajúci človek“ čítame [homo kadukus], ale tvar nominatívu plurálu *hominēs cadūcī* „padajúci ľudia“ už čítame ako [homines kaduci]. Určitú úlohu pri etablovaní foriem *Kaduc, Kadúc* mohol azda zohrať i súzvuk so slovenskými názvami *padúca nemoc, padúcnica*.³

Áká je vlastne motivácia uvedených priezvisk? V minulosti meno dopĺňala istá charakteristika osoby vyjadrená označením jej zamestnania, príbuzenského zaradenia, rodovej či etnickej príslušnosti, názvu miesta bydliska alebo nejakej vlastnosti pomenúvanej osoby. Tu už môžeme vidieť zárodok priezvisk. Od 16. stor., najmä však v 18. stor., môžeme hovoriť o dedičných prímenách (viac k problematike porov. Majtán). Niektoré priezviská vznikli zo slov označujúcich telesné a duševné vlastnosti človeka, podľa ktorých ho spoločnosť charakterizovala a nazývala, porov. napr. priezviská *Tučný, Chytrý, Múdry, Šmatlák* a iné (tamže, s. 42). Významy latinského adjektíva *cadūcus* (porov. vyššie) nám dávajú možnosť predpokladať viacero motívácií na pomenovanie osoby priezviskami, resp. prímenami *Kaduk, Kadúk, Kaduc, Kadúc*. Mohol to byť človek, ktorý neustále padá. Iným sémantickým východiskom mohlo byť „slabý, ochromený“; išlo by teda o pomeno-

² K významovému východisku zmieneneho dial. *padúcnica* ako označenia choroby zvierat porov. dial. *padat'* vo význame „6. hromadne umierať, hynúť (o ľudoch a zvieratách)“ (SSN II, 2006, s. 692).

³ Zaujímavá môže byť aj podoba turzovského priezviska Kaduch. V tomto prípade treba však zdôrazniť, že ide pravdepodobne o domácu odvodeninu priezviska, kým ostatné podoby sú latinského pôvodu. To potvrdzuje aj publikácia Turzovské priezviská (s. 127), kde sa uvádza, že priezvisko vzniklo ako prezývka zo slovesa *kadiť* „dymiť, čadiť“. Rovnako priezvisko hodnotí aj M. Majtán (2014, s. 116).